

Insight

Журнал Міжнародного Чорнобильського центру

Випуск 15, 2006

- ЧОРНОБИЛЬСЬКА АЕС: ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ – ЗДОРОВ'Я ПЕРСОНАЛУ
- МІСТО МРІЇ ТА НАДІЇ. МЕР СЛАВУТИЧА В ГОСТЯХ У INSIGHT
- ЧОРНОБИЛЬСЬКА ЗОНА В ОБ'ЄКТИВІ НАШОГО ФОТОКОРЕСПОНДЕНТА

ЖУРНАЛ ВИДАЄТЬСЯ ЗА ПІДТРИМКИ

Department of Trade and Industry

Contact: Mr. Trevor Hayward, DTI
1 Victoria Street,
London SW1H 0ET;
tel: +44 20 7215 3800;

E-mail: trevor.hayward@dti.gsi.gov.uk

The UK Department of Trade and Industry is pleased to be associated with and provide support to the ICC and its achievements

ЗМІСТ

Обкладинка: Центральна площа Славутича

ЧОРНОБИЛЬ ПІД ОПІКОЮ ПРЕЗИДЕНТА <i>Серед завдань українського уряду – не тільки виконання робіт щодо зняття ЧАЕС з експлуатації, але й відродження Чорнобильського регіону</i>	стор. 3
МІСТО МРІЇ ТА НАДІЇ <i>Напередодні 20-ї річниці Чорнобильської аварії мер Славутича Володимир Удовиченко говорить про Славутич</i>	стор. 4–5
ВЕЛИКА ВІСІМКА ВИЗНАЧАЄ ПРІОРИТЕТИ ПРОГРАМИ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА <i>Коротко про звіт Міністерства торгівлі й промисловості Великобританії</i>	стор. 6–7
ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ – ЗДОРОВ'Я ПЕРСОНАЛУ <i>Питання його збереження на Чорнобильській АЕС виявилось набагато складнішим, ніж очікувалося</i>	стор. 8–9
ЧОРНОБИЛЬСЬКА ЗОНА: 20 РОКІВ ПОТОМУ <i>Чорнобильська зона відчуження в об'єктиві нашого фотокореспондента</i>	стор. 10–11
РАДІАЦІЯ ТА ПТАХИ <i>Вчені досліджують чорнобильських птахів і їхню роль у винесенні радіонуклідів за межі зони відчуження</i>	стор. 12–13
РОЗВИТОК СЛАВУТИЧА – СПРАВА СПІЛЬНА <i>Нова ініціатива Центру розвитку громади – соціальні підприємства</i>	стор. 14–15
ЗАГАЛЬНЕ МАЙБУТНЄ ТРЬОХ МІСТ <i>Атомні блоки закриваються. Міста-супутники продовжують жити й розвиватися та допомагають у цьому один одному</i>	стор. 16
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛАВУТИЧА. МОЛОДЬ <i>Молодь Славутича хоче жити в найкращому місті України та робить для цього все, що в її силах</i>	стор. 17
Від МАЛОЇ СПРАВИ – до ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ <i>У Славутичі будуть навчати бізнес-консультантів</i>	стор. 18–19

"Insight", Випуск 1(15), 2006

Редколегія:	Євген Гарін, Володимир Удовиченко, Віктор Одиниця, Лариса Нікітенко, Світлана Линкевич
Літературні редактори:	Мері Донован, Микола Курильчик
Перекладач:	Оксана Барбарова
Кореспонденти:	Володимир Костенко, Валентина Одиниця, Світлана Линкевич
Фотоматеріали:	Костянтин Діордієв, Катерина Антонова, Сергій Гащак
Дизайн:	Катерина Антонова

Наша адреса: 7/1, вул. 77-ї Гвардійської Дивізії, Славутич, Київська обл., 07100, Україна
Тел.. +380 (4479) 2-30-16; Факс +380 (4479) 2-81-44

© ICC, 2000–2006,
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 3694 від 24 січня 2000 р.
Тираж 3000 примірників.

Жоден матеріал, що вміщується в "Insight", не може бути передрукований без письмового дозволу ЧЦ. Назва, логотип, концепція та дизайн журналу є інтелектуальною власністю ЧЦ і охороняється законом про авторське право. Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних матеріалів.

Макет журналу підготовлено Чорнобильським центром у Славутичі

З питань розміщення реклами звертайтеся до
Світлани Линкевич
E-mail: inform@chornobyl.net
Web: www.chornobyl.net

▲ Президент України Віктор Ющенко (у центрі) зустрічається з персоналом ЧАЕС на блочному щиті управління третього енергоблоку

ЧОРНОБИЛЬ ПІД ОПІКОЮ ПРЕЗИДЕНТА

15 грудня 2005 року виповнилося п'ять років з дня остаточної зупинки Чорнобильської АЕС (ЧАЕС). Напередодні цієї дати станцію і зону відчуження навколо неї відвідав Президент України Віктор Ющенко.

Свій візит Президент розпочав з міста Чорнобиль і покладання квітів до пам'ятника героям-пожежникам, які першими прийняли на себе удар найтяжчої ядерної аварії 26 квітня 1986 року.

На самій ЧАЕС у першу чергу Президент побував на майданчику будівництва нового сховища відпрацьованого ядерного палива. З 2003 року роботи тут призупинено через недоліки проекту. Від введення в експлуатацію цього сховища залежав процес звільнення енергоблоків від палива й початок активних робіт щодо зняття ЧАЕС з експлуатації. Значна затримка із завершенням цього об'єкта змусила фахівців ЧАЕС шукати альтернативні варіанти вирішення проблеми, серед яких — максимальне використання існуючого сховища. На початку грудня розпочато роботи з вивантаження ядерного палива до існуючого сховища й підготовку документів на одержання дозволів за ущільненою схемою зберігання палива. Під час візиту на ЧАЕС Президент України спостерігав за вивантаженням відпрацьованого ядерного палива з реактора енергоблоку №3.

На нараді, присвяченій розв'язанню чорнобильських проблем, йшлося про можливість відродження чорнобильських земель і збереження унікальної поліської культури, зняття станції з

експлуатації й перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, будівництво підприємств для поводження з радіоактивними відходами, а також економічні проблеми, причому не лише на найближчі роки, але й на тривалу перспективу.

"Перед українською владою стоїть безліч завдань. По-перше, щодо безпечної експлуатації самої станції. 15 грудня 2000 року ми офіційно зупинили третій енергоблок Чорнобильської АЕС. Але протягом цих років ядерне паливо залишалося в блоках, і режим технічної безпеки, роботи персоналу, нормативи всіх процесів життєдіяльності застосовувалися так само, як на діючих об'єктах. До сьогоднішнього дня станція не виведена з експлуатації. Стоїть завдання — перейти до процесу вилучення ядерного палива. І після цього почати зняття з експлуатації", — відзначив після наради Віктор Ющенко. Він підкреслив, що треба говорити не тільки про роботи, які мають бути виконані на ЧАЕС. Треба визнати, що техногенна аварія у Чорнобилі стала для України гуманітарною катастрофою, яка знищила цілий культурний пласт. Влада повинна запропонувати нову концепцію зони відчуження, спрямовану на відродження цього краю.

МІСТО МРІЇ ТА НАДІЇ

Так починався Славутич

В історії подолання Чорнобильської аварії центром усіх подій була і залишається людина, а "людський капітал" Чорнобильської атомної станції є дійсно неоціненним. Працівники станції зробили свою справу з максимальною віддачею, це був справжній професійний подвиг.

Після аварії постало питання про оновлення колективу станції. Я переконував людей, що є можливість продовжувати активне життя, працювати на ЧАЕС і жити в найсучаснішому місті, місті 21 століття. До Славутича приїхали патріоти-професіонали практично з усього Радянського Союзу, які мали мрію, робили свою справу, і ви можете сьогодні побачити, як завдяки людському єднанню ця мрія увійшла у життя.

Так з чистого листа починався Славутич. Починався за сучасним проектом, в який вклали душу багато проектувальників на чолі з головним архітектором міста Федором Боровіком, лауреатом Державної премії в галузі архітектури. Не перелічити сьогодні усіх імен, причетних до реалізації цього прекрасного проекту, як не перелічити усіх важких подій, які відбувалися того часу. Це і розпад Радянського Союзу, і страшне лихо у Вірменії, коли всі ресурси було кинуто на ліквідацію жакхливих наслідків землетрусу. Але ми, славутчани, максимально використали той шанс, який нам дала доля.

Славутич сьогодні

Сьогодні Славутич — велика єдина родина, представлена 49 національностями, а середній вік жителя міста — 31 рік! Славутич — місто сучасної інфраструктури. Ми створили комплексну освітню систему, яка повністю задовольняє потреби усіх жителів

в отриманні освіти будь-якого рівня. До її складу входять загальноосвітні та профільні дитячі садки, школи, ліцей, дитячий будинок, Палац дитячої та юнацької творчості, Центр професійного розвитку, Інформаційно-бібліотечний центр, Центр вищої освіти і науки. Славутич — нове місто, де формуються нові традиції. Підтвердженням цьому є яскраві культурні та спортивні надбання, велика кількість цікавих творчих колективів, спортивних команд та власних чемпіонів України, Європи та світу. 12 років поспіль в місті проходить Міжнародний фестиваль дитячої творчості, телебачення та преси "Золота осінь Славутича". Славутчани особливо плекають молодь, адже третина жителів міста — діти!

Хочу окремо сказати про рівень соціальних послуг в Славутичі, який, без перебільшення, відповідає найсучаснішим вимогам. Ми стали переможцями 4-го всеукраїнського конкурсу на створення комплексної системи управління якістю соціальних послуг. Ми вже працюємо на рівні розробки основних теоретичних засад щодо розбудови системи рівних можливостей, до реалізації якої прагнуть у багатьох куточках цивілізованого світу.

Не можу не сказати і про проблеми. Перш за все, це проблеми монопрофільного міста. Славутич будувався виключно для працівників Чорнобильської АЕС. Головною проблемою міста залишається рівень соціального захисту, і я наголошую, що він, як і заробітна плата цих людей, сьогодні недостатній. Ми на високому професійному рівні відпрацювали програму створення компенсуючих робочих місць. До її підготов-

▲ Володимир Удовиченко, мер міста Славутич, член Конгресу місцевих та регіональних влад Європи, лауреат Державної премії в галузі науки та техніки

ки залучались не лише фахівці міністерств і відомств, але й представники різних інституцій Національної академії наук. Задача дуже проста — по перше, до завершення всіх робіт на ЧАЕС ми повинні створити 3 500 робочих місць, щоб Славутич залишився живим організмом і виконував свою основну функцію. На превеликий жаль, є ряд проблем, які гальмують реалізацію цієї програми. Це, наприклад, проблема спеціальних економічних зон (СЕЗ), які працюють в Україні та зарекомендували себе як ефективний економічний механізм. Після економічного аналізу можна було б повернутися до СЕЗ, які, безумовно, повинні працювати, наприклад такі, як славутичка. Ми будемо, попри все, продовжувати створювати в Славутичі умови для подальшого розвитку малого та середнього бізнесу та залучення до міста інвестицій, інноваційних проектів. Сьогодні за показником щодо надходження інвестицій на душу населення рейтинг Славутича є найвищим в Україні та складає 1270 доларів США. Доля надходжень до бюд-

жету Славутича від суб'єктів малого та середнього бізнесу сягнула 33%, а залежність від ЧАЕС залишилась на рівні 40%, а починалася з 99%!

Друге завдання — це утримання рівня соціальної інфраструктури, це бюджетні відносини, де також є над чим працювати. Закон України "Про загальні засади подальшої експлуатації та зняття з експлуатації ЧАЕС..." передбачає призупинення вилучень з міського бюджету до державного на період закінчення основних проєктів на майданчику ЧАЕС, а саме — до 2010 року. Я сподіваюся, що на той час економічна ситуація в Славутичі значно покращиться, працюватимуть високотехнологічні виробництва, та й країна буде на більш високому рівні економічного розвитку, і підходи до формування бюджету теж стануть іншими.

Особливо хочу сказати про проблему охорони здоров'я людей, які працюють у складних радіаційних та психологічних умовах. Я можу стверджувати, що робота в таких умовах не проходить для людей безслідно. Варто лише продивитися медичні картки тих, хто працював та працює у Чорнобильській зоні, й відразу стане зрозумілим, наскільки болючою є ця проблема і які кошти потрібні для її вирішення. Захворюваність працівників ЧАЕС на 17,8% вища, ніж на інших АЕС України. Необхідно, щоб система охорони здоров'я цих людей будувалася на високому науковому рівні.

Чорнобильська АЕС

Не можу не сказати про низку проблем, які є сьогодні на Чорнобильській АЕС. Багаторічний управлінський досвід дозволяє мені бути впевненим у необхідності термінового створення органу державного управління чорнобильськими питаннями на рівні віце-прем'єр-міністра України, який би ніс за це персональну відповідальність, причому на короткостроковий — до 2010 року — термін. До складу цього органу повинні увійти представники ряду міністерств та відомств України, таких як Міністерства охорони природи,

надзвичайних ситуацій, палива та енергетики, фінансів, економіки, праці, охорони здоров'я, а також Національної Академії наук. Ось рівень вирішення проблеми. Крім того, Чорнобиль — це проєкт міжнародний, із залученням низки міжнародних інституцій та коштів багатьох країн світу. Україна повинна нести відповідальність за оптимальне використання цих коштів та постійне інформування міжнародної спільноти про ці процеси. Потрібно більше залучати до участі в цій діяльності Міжнародний Чорнобильський центр (МЧЦ).

Я хочу особливо підкреслити надзвичайно високий рівень зацікавленості та участі США у вирішенні чорнобильських проблем. Спасибі американським фахівцям, які практично весь час очолюють цей процес і намагаються допомогти Україні.

Говорячи про об'єкт "Укриття", хочу підкреслити, що не можна зупинитися лише на будівництві нового конфайнмента. Головне — вилучення та переробка паливовмісних матеріалів, які створюють основну ядерну небезпеку. Завершення цього проєкту подолання атомної катастрофи буде своєрідною перепусткою світового співтовариства у майбутнє.

Необхідно забезпечити також потужний інформаційний супровід усіх цих робіт, який повинен випереджати всі чутки. І це

можна також зробити на базі МЧЦ.

Замість висновку

Міжнародне співтовариство може суттєво допомогти Славутичу у створенні робочих місць. І найкращий шлях — це залучення інвестицій до міста з метою створення високотехнологічних виробництв. Світовий банк, ЄБРР могли б зробити на базі Славутича демонстраційну зону енергозбереження. В місті багато зроблено в цьому напрямку, але коштів не вистачає, а програми місцевого самоврядування, на жаль, сьогодні не достатньо підтримуються державою.

Сьогодні, напередодні 20-ї річниці аварії, необхідно проаналізувати те, що зроблено, критично віднестись до всього, виявити невикористані можливості, змінити систему державного управління, щоб наступний етап мінімізації наслідків аварії був більш продуктивний та вдалий. Саме у використанні власного досвіду, у попередженні того, що може статися, і полягає мудрість цивілізації.

Ця катастрофа принесла страшні людські трагедії. Але Чорнобиль дає шанс замислитись над сьогоднішнім і майбутнім. І якщо Прип'ять можна вважати історичною поразкою цивілізації, то Славутич — символ відродження і надії.

▼ 1987 рік. Будівництво Славутича. Кожна республіка колишнього Радянського Союзу побудувала в місті квартал у своєму національному стилі

◀ Підготовчі роботи до проведення стабілізації західної стіни об'єкта "Укриття"

В 2006 р. одним із пріоритетних напрямків програми ліквідації ядерної спадщини в країнах колишнього Радянського Союзу є завершення контрактних переговорів щодо будівництва нового безпечного конфайнмента (НБК) об'єкта "Укриття", який буде зведено над четвертим енергоблоком Чорнобильської атомної електростанції (ЧАЕС) в Україні.

ВЕЛИКА ВІСІМКА ВИЗНАЧАЄ ПРІОРИТЕТИ

У підготовленому Міністерством торгівлі й промисловості Великобританії (МТП) звіті за проектом, що є частиною Програми глобального партнерства* Великої вісімки, йдеться про те, що в 2006 р. роботи на ЧАЕС будуть спрямовані на проектування НБК і одержання відповідних ліцензій.

МТП назвало План реалізації заходів на об'єкті "Укриття" (SIP) грандіозним проектом, що вимагає небачених умінь і зусиль в галузі будівництва. За попередніми оцінками його вартість складе близько 1 млрд. доларів США (840 млн. євро).

Основними етапами робіт на ЧАЕС у 2006 р. будуть закінчення стабілізації конструкцій об'єкта "Укриття", створення комплексної системи моніторингу, фізичного захисту й керування допусками. А довгострокова мета, як відзначають представники МТП, – закінчення будівництва НБК до 2009 р.

На міжнародній нараді в Лондоні в травні 2005 р. донори зобов'язалися забезпечити подальшу підтримку Чорнобильському фонду "Укриття" (ЧФУ) у розмірі близько 200 млн. доларів США (168 млн. євро). У звіті МТП Прем'єр-міністр Великобританії Тоні Блер відзначив, що виділення таких коштів стало одним з основних досягнень Програми глобального партнерства в 2005 р.

Починаючи з 2001 р., тобто майже відразу після старту програми надання допомоги країнам колишнього Радянського Союзу щодо ліквідації ядерної спадщини, Великобританія внесла до ЧФУ більше 26 млн. англійських фунтів.

Інші досягнення 2005 р. представлені двома проектами з демонтажу ядерних підводних човнів, виконаними в рамках бюджету й у встановлений термін. Також завершено основні етапи проекту щодо ство-

Новий санпропускник для підрядників, залучених до робіт з перетворення "Укриття"

ПРОГРАМИ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

рення сховища відпрацьованого на підводних човнах і криголамах ядерного палива на військово-морській базі в м. Мурманську на північному заході Росії. Будівельні роботи за даним проектом вартістю 15 млн. англійських фунтів (26 млн. доларів США, 22 млн. євро) почато в листопаді 2004 р.

Серед інших пріоритетних напрямків 2006 р. — завершення плану зняття з експлуатації експериментального реактора на швидких нейтронах потужністю 52 Мвт (BN-350), остаточно зупиненого в 1999 р. у Казахстані.

Програму глобального партнерства Великої вісімки, спрямовану на нерозповсюдження ядерної зброї та засобів масового ураження, почато в 2002 р. у Росії. В рамках даної ініціативи з ядерної безпеки країни Великої вісімки підтримують проекти щодо нерозповсюдження ядерної зброї, роззброювання та протистояння терористам. Серед її основних напрямків — знищення хімічної зброї, демонтаж виведених з експлуатації ядерних підводних човнів, розміщення ядерного палива та забезпечення зайнятості вчених, що раніше працювали на воєнну промисловість.

У програмі глобального партнерства беруть участь Великобританія, Німеччина, Євросоюз, Ірландія, Італія, Канада, Нідерланди, Норвегія, Польща, Росія, США, Україна, Фінляндія, Франція, Чеська Республіка, Швейцарія, Швеція, Південна Корея, Японія. Звіт Великобританії за Програмою глобального партнерства Великої вісімки в 2005 р. представлений на вебсайті МТП (www.dti.gov.uk).

Донори продовжують підтримку проекту з перетворення чорнобильського "Укриття"

Віце-президент Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) Фабриціо Саккоманні заявив: "Міжнародне співтовариство бере активну участь у проекті реалізації заходів на об'єкті "Укриття". Для мінімізації фінансових ризиків йому необхідна впевненість у тому, що керування даною ініціативою здійснюється найбільш ефективним шляхом".

Коментарі Ф. Саккоманні отримано після зустрічі об'єднаного комітету "Україна — ЄБРР", яка відбулася 13 січня 2006 р. у Києві. Даний комітет курирує роботу ЧФУ. В ході наради розглянуто ряд питань, включаючи внесок України до ЧФУ й статті державного бюджету України, передбачені для підтримки робіт на об'єкті "Укриття".

Після наради представники ЄБРР заявили, що знайдено конструктивні рішення за всіма питаннями, а також повідомили, що об'єднаний комітет разом з робочою групою оперативного співробітництва ЄБРР і української влади буде попередньо відпрацьовувати всі проблемні питання, які потенційно впливатимуть на строки реалізації проекту й збільшення його вартості. Ф. Саккоманні відзначив, що на сьогоднішній день міжнародне співтовариство надало ЧФУ понад 650 млн. євро (780 млн. доларів США) і зобов'язалося асигнувати ще 150 млн. євро.

У роботі наради взяв участь Прем'єр-міністр України Юрій Єхануров. Він

відзначив, що 20-а річниця Чорнобильської аварії, що наближається (квітень 2006 р.), надасть можливість продемонструвати успіхи, досягнуті завдяки тісному співробітництву країн-донорів, України та ЄБРР.

13 січня відбулася зустріч представників ЄБРР і Президента України Віктора Ющенка, який заявив, що Україна буде активно співпрацювати з донорами та ЄБРР для успішного завершення SIP. У ході зустрічі голова Асамблеї донорів ЧФУ Ханс Блікс підтвердив наміри донорів надавати підтримку Україні в пом'якшенні наслідків Чорнобильської катастрофи. Він також підкреслив, що донори покладаються на Україну та її Президента в питаннях забезпечення керівництва й ефективного управління, спрямованих на успішне завершення проекту. Представники ЄБРР відзначили, що SIP досяг своєї критичної точки й підписання контракту на будівництво НБК очікується протягом найближчих місяців.

Проект НБК передбачає будівництво більш безпечної та стійкої конструкції над існуючим об'єктом "Укриття", перша назва якого — "саркофаг". Він був побудований у 1986 р. для того, щоб закрити залишки зруйнованого реактора четвертого енергоблоку.

За попередніми підрахунками вартість будівництва НБК складе понад 1 млрд. доларів США. За інформацією ЄБРР, завершення основних будівельних робіт заплановане на 2008 р.

◀ *Всі роботи на "Укритті" ведуться при суворому дотриманні норм безпеки. Виконання зварювальних робіт*

Тривають роботи зі стабілізації будівельних конструкцій чорнобильського об'єкта "Укриття". Вони пов'язані з низкою ризиків для виконавців. Перші кілька місяців робіт засвідчили, що разом з інженерно-технічними проблемами особливої ваги набуває питання збереження здоров'я людей.

ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ – ЗДОРОВ'Я ПЕРСОНАЛУ

Що ускладнює роботу в "Укритті"?

По-перше, високий рівень вологості й несприятливий температурний режим у будь-яку пору року, відсутність системи примусової вентиляції, а також недостатнє (лише штучне) освітлення. По-друге, необхідність використання засобів індивідуального захисту, що фізично й психологічно ускладнює виконання робіт. Але найголовнішим ризиком є вплив радіації.

Особливу небезпеку в "Укритті" представляють дрібні частинки радіоактивної пилу, які містять трансуранові елементи (зокрема, усі ізотопи плутонію з 238 по 241 та америцій-241), а також стронцій-90 і цезій-137. При потрапленні перелічених радіонуклідів до організму людини їхня радіобіологічна дія стає вкрай руйнівною.

Як дбають про здоров'я?

Для збереження здоров'я персоналу, залученого до робіт з перетворення об'єкта "Укриття", розроблено програму медичного

та біофізичного супроводу. У її основу покладено багаторічний досвід мінімізації медичних наслідків аварії на ЧАЕС, результати обстеження та лікування працівників "Укритті", вимоги нормативних документів України.

Програма має на меті усунення або зведення до мінімуму впливу шкідливих факторів, ранню діагностику початкових відхилень стану здоров'я персоналу, своєчасне проведення профілактичних заходів або виведення працівників із зони ризиків.

Виконання програми забезпечує консорціум "БІОМЕД". У його складі – спеціалізовані медичні установи, що мають практичний досвід надання медичної допомоги й проведення медичного контролю людей, які працюють в умовах іонізуючого випромінювання й інгаляції радіонуклідів. Це Науковий центр радіаційної медицини (НЦРМ) Академії медичних наук України, Науково-дослідний інститут радіаційного захисту (НДІРЗ) України, міжнародна асоціація екологічної медицини (МАЕМ) і медико-санітарна частина (МСЧ) №5 м. Славутича.

На стадії медичного обстеження перед початком робіт постало питання кадрового забезпечення, адже з понад 2000 працівників підрядних організацій до роботи в умовах об'єкта "Укриття" було допущено трохи більше половини (54%)! Стан здоров'я решти обстежених не відповідає встановленим вимогам. Водночас, лише для завершення стабілізації, за попередніми розрахунками, потрібно близько 5000 чоловік!

Крім медичного контролю весь персонал перед початком робіт проходить також біофізичне обстеження. Його мета – визначити наявний рівень вмісту трансуранових елементів і Cs-137 в організмі потенційних виконавців робіт. Наразі цих небезпечних радіоактивних елементів до початку робіт не виявлено.

Що зроблено?

Сьогодні на об'єкті "Укриття" завершено два з вісьмох запланованих стабілізаційних заходів. Укріплено західну опору балки "Мамонт", на яку опираються сталеві щити покрівлі об'єкта "Укриття", усунуто можливість

обвалення плит перекриття деаераторної етажерки. Такі ж роботи тривають на західній стіні "Укриття", східній опорі балки "Мамонт" і каркасі деаераторної етажерки. У травні 2005 року керівництво ДСП ЧАЕС призупинило роботи всередині "Укриття". Причиною стало підвищення вмісту трансуранових елементів у біопробах працівників. За результатами біофізичного контролю 154 особи було направлено на додаткове поглиблене обстеження. Його результати показали, що ані внутрішнє, ані зовнішнє опромінення персоналу не перевищило встановлених меж. Так, дози внутрішнього опромінення коливалися від 0,1 до 1,1 мілізіверта, в той час як для працівників ЧАЕС і підрядників допустимим є рівень у 3 мілізіверти. Тому весь персонал отримав дозвіл на подальше виконання робіт, які поновилися у липні 2005 року.

Здоров'я – над усе

Факт потрапляння трансуранових елементів до організму людей змусив по-новому подивитись на організацію робіт, проаналізувати й усунути причини того, що відбулося. Адміністрація ЧАЕС вжила ряд заходів для посилення радіаційного контролю і придбала додаткові засоби індивідуального захисту органів дихання більш високого класу. Особливу увагу приділено підвищенню культури безпеки підрядників, зокрема проведено додаткове навчання з метою забезпечення дотримання ними правил і норм радіаційної безпеки.

SIP – це лише частина робіт, необхідних для перетворення "Укриття" на екологічно безпечний стан. Стабілізація конструкцій "саркофага", встановлення контролю над ним, будівництво нового безпечного конфайнмента

й демонтаж старого "Укриття" вимагають об'єднання зусиль світової науки, передових технологій і матеріальних ресурсів. Але головною рушійною силою цих перетворень була й залишається людина, і сьогодні на ЧАЕС роблять все можливе, щоб зберегти здоров'я працівників.

Використання засобів індивідуального захисту – одна з головних умов безпечної роботи на об'єкті "Укриття"

Чорнобильська зо

1986

1987

Сотні військових і цивільних машин, що використовувалися при ліквідації наслідків аварії, зараз знаходяться на цвинтарі техніки Розсоха в зоні відчуження

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

Життя триває. Не зважаючи на те, що з чорнобильської зони було переселено близько 116 тис. чоловік, деякі "самосели" повернулися сюди, щоб продовжувати своє звичайне життя

1995

*Колись Прип'ять була містом дітей і троянд, містом великої надії.
Тепер тут панує природа*

*"Тут живе хазяїн будинку" – такі написи ви побачите на будинках
тих, хто повернувся додому, у Чорнобиль*

РАДІАЦІЯ ТА ПТАХИ

▲ *Пернаті Чорнобильської зони. Берестянка*

Якщо ви захочете побувати у Чорнобильській зоні відчуження, то перше, з чим вам прийдеться зіткнутися, – це строгий порядок відвідування усіх її об'єктів: чи то самого майданчика станції, могильника техніки Розсоха, Прип'яті, Чорнобиля або ж чорнобильських сіл. Так само від вас будуть вимагати неухильного дотримання правил радіаційної безпеки, щоб запобігти поширенню радіоактивного забруднення на чисті території через ваш одяг, взуття чи транспорт. У разі ж перевищення меж забруднення доведеться пройти спеціальну процедуру дезактивації (зnezараження).

Отже цей шлях поширення радіоактивності можна контролювати, а рівень забруднення зробити щонайменшим; водночас, такому контролю практично не піддаються, наприклад, повітряні чи водні шляхи. Останнім часом з'ясувалася ще одна можливість винесення радіоактивності з зони відчуження – птахами. Довгий час вона була поза увагою вчених. І даремно: адже, за розрахунками українських орнітологів, кількість птахів, які мігрують над цією місциною, може сягати 25, а то й 30 мільйонів на рік!

Фахівці Міжнародної радіоекологічної лабораторії (МРЛ) та їхні зарубіжні партнери стали вивчати цю проблему, що повною мірою відповідає основним цілям діяльності лабораторії – об'єднанню науково-технічних зусиль щодо пом'якшення й подолання наслідків радіаційних аварій, зокрема, стабілізації радіоактивного стану й екологічної реабілітації навколишнього середовища, забрудненого в результаті чорнобильської катастрофи.

Що б там не говорили, а тварини, зокрема, птахимігранти, – теж потенційне і важко передбачуване джерело надходження радіонуклідів до організму людини через продукти харчування. Уперше і востаннє оцінку запасу (накопичення) й виносу радіонуклідів птахами було зроблено ще у 1988 році. Тому в 2003–2005 роках, за фінансової підтримки американського Фонду громадських досліджень і розвитку, фахівці МРЛ та Університету штату Південна Кароліна (США) провели більш масштабні

дослідження в зоні відчуження. Загалом було проаналізовано стан майже 450 птахів – представників 44 видів. Особливістю досліджень було те, що вміст радіонуклідів визначали у живих птахів, яких кільцювали і відпускали на волю. Це допомагало відслідковувати зміни їхнього забруднення упродовж певного періоду. Мобільна спектрометрична лабораторія МРЛ давала змогу автономно і протягом тривалого часу працювати поруч з ділянками відлову птахів.

Результати досліджень свідчать про те, що найбільше забруднення птахи отримують у центральній частині чорнобильської зони, де стронцій-90 і цезій-137 можуть накопичуватися у їхньому організмі до рівня понад 200–300 бекерелів (Бк) на кожний грам маси. Проте не все так однозначно. У птахів, що харчуються безхребетними прямо з ґрунту (приміром, дрозди), а відтак, споживають його частинки разом з їжею, рівень внутрішнього забруд-

▲ Учені радіоекологічної лабораторії вивчають птахів зони відчуження

нення помітно вищий. Ті ж, що ловлять комах у повітрі, "чистіші" за своїх наземних родичів. Більш чистими за осідлих птахів є птахи-мігранти, які менше контактують з несприятливим середовищем. Більше радіоактивних речовин перепадає пташеняттам та молодим птахам. Вони, зазвичай, мають

вищий рівень вмісту стронцію-90, аніж їхні батьки, оскільки він, подібно до кальцію, більше відкладається у кістках молодого організму, що тільки формується. Так само в період розмноження самки мають вищу концентрацію стронцію в організмі, аніж самці, що пов'язано з активізацією кальцієвого обміну під час формування яєць.

Запас радіонуклідів у загалі дрібних гніздових птахів (а це найчисленніша – до 5,1 млн. особин – група пернатих) у середині літа становить близько 74,8 мегабеккерелів (МБк) стронцію та 55 МБк цезію (1 МБк = 1 000 000 Бк – Ред.). Для порівняння: це приблизно стільки, скільки знаходиться на 1 м² ґрунту на найбільш забруднених ділянках у центрі зони відчуження. За розрахунками фахівців МРЛ, з цією групою птахів за межі зони відчуження може потрапити 80% усього запасу радіонуклідів. Під час сезонних міграцій місцеві й перелітні птахи разом можуть винести до 180 МБк стронцію-90 і 1010 МБк цезію-137, а це, відповідно, у 83 і 54 рази менше, ніж було у перші роки після аварії. Основну причину такого зменшення вчені вбачають не стільки у фізичному розпаді радіонуклідів, скільки у їх зв'язуванні в екосистемах зони і зниженні біологічної доступності. Таким чином, птахи виносять радіоактивності не так і багато (лише якусь частину відсотка від того, що вибуває з водою), але у навколишніх регіонах (тим паче, на території зони) полювання на птахів може стати причиною посиленого опромінення радіоактивними речовинами.

Дослідження МРЛ мають дати ще чимало цікавих, а можливо й несподіваних, висновків. І ми з нетерпінням чекаємо на них!

▼ Пернаті Чорнобильської зони. Горихвістка звичайна, піймана в тенета. Незабаром вона знову буде на волі

РОЗБУДОВА СЛАВУТИЧА – СПРАВА СПІЛЬНА

Дослідження виявили, що соціальне життя Славутича та діяльність його громадських організацій завжди викликають великий інтерес наших читачів. У центрі уваги сьогодні – нові проекти Центру розвитку громади. Міністерство торгівлі та промисловості Великобританії (МТП) підтримало ще одну надзвичайно цікаву та важливу для Славутича ініціативу, запропоновану Центром.

Соціальне підприємство

Соціальні підприємства функціонують одночасно у бізнес-секторі та у секторі некомерційних соціальних послуг. Їх соціальна спрямованість визначається чіткою орієнтацією на використання отриманого прибутку для соціальних потреб різних категорій населення, в тому числі – найбільш соціально незахищених. Таке підприємство може забезпечити постійною роботою людей, чие працевлаштування ускладнюється обставинами їх життя: відсутністю житла, судимістю тощо.

Для України це нова форма підприємництва, а її впровадження знаходиться лише на початковій стадії. Для вивчення досвіду роботи соціальних підприємств лідери Центру розвитку громади пройшли стажування у Великобританії, де познайомилися з напрямками діяльності та можливостями соціальних підприємств, залученням до їх діяльності волонтерів та потенціалу громади.

▼ Учасниці жіночої конференції знайомляться зі Славутичем. У дитячому садку "Крунк"

Активісти Центру усвідомлюють всю складність починання. На думку експертів фонду "Євразія" (неприбуткового грантодавця, який надає фінансову підтримку програмам розбудови демократичних інституцій вільного ринку у дванадцяти незалежних державах – колишніх республіках Радянського Союзу) соціальні підприємства, які сприяють підвищенню зайнятості та забезпечують інші можливості для соціально вразливих груп, найважче створювати, але вони забезпечують найбільший соціальний вплив.

Для реалізації такого проекту в Славутичі необхідно буде вивчити відповідне законодавство, ознайомитися з досвідом існуючих соціальних підприємств у регіонах, провести ринкові дослідження для визначення потенційних бізнес-ідей для міста. Після цього потрібно буде презентувати проект міській владі та населенню, заручитися підтримкою славутицьких підприємців.

Така схема забезпечить цілісний підхід до створення соціального підприємства в місцевих умовах. "Ми очікуємо, що в результаті буде представлено не менше трьох бізнес-планів, а для втілення в життя буде вибрано кращий", – говорить голова Центру розвитку громади Віктор Одиниця. Проект стартував у грудні 2005 року, а вже влітку 2006-го очікується створення в Славутичі першого соціального підприємства.

На шляху до гендерної рівності

В сучасному світі з його шаленим темпом розвитку, на жаль, все ще залишається проблема рівності чоловіків та жінок. Ще й сьогодні жінки не повністю використовують свої громадянські права, особистісний та професійний потенціал для реалізації ініціатив і задумів, мають обмежений вплив на процес прийняття управлінських рішень. За статистикою жінки частіше за чоловіків потерпають від різних форм дискримінації та насильства, незалежно від рівня їх освіти, інтелектуальних, організаторських, творчих та інших здібностей.

Така ситуація є типовою для багатьох країн, в тому числі – й для розвинених. Якщо говорити про жінок Славутича, то більшість з них має високий рівень освіти та бажання займати активну життєву позицію. Саме на них спрямований новий проект Центру розвитку громади, який реалізовувався протягом 2005 року за підтримки посольства США в Україні.

Заходи проекту були досить різноплановими: круглі столи за участю представників влади, правова та психологічна допомога жінкам, що постраждали від насильства, створення бібліотеки з

гендерних питань та знайомство з засадами місцевого самоврядування. Особливий інтерес серед жіночих організацій викликав конкурс соціальних мікропроектів, у ході якого було розроблено низку програм щодо попередження сімейного насильства, розширення прав жінок, їх соціального та правового захисту.

Своєрідним підсумком роботи за проектом стала 1-а практична жіноча конференція, яка відбулася 13–14 жовтня 2005 р. в Славутичі. Близько 70 активних жінок із різних куточків України обговорювали нагальні проблеми ролі жінок у соціально-економічному розвитку монопрофільних міст. Саме в умовах таких міст, де основним джерелом робочих місць є потужні промислові підприємства, орієнтовані переважно на чоловіків, питання гендерної рівності набуває особливої гостроти.

У Резолюції, яку прийняли учасниці конференції, йдеться про необхідність поєднання зусиль владних структур, органів місцевого самоврядування, громадських організацій із загальною метою вирішення проблеми зайнятості жінок у монопрофільних містах, створення умов для розширення їхньої підприємницької діяльності, забезпечення рівних прав жінок та чоловіків на робочих місцях.

Громада і влада

За ініціативи Центру розвитку громади 2005 рік став стартовим для нової форми взаємодії влади Славутича та його громади – соціального замовлення, спрямованого на вирішення соціальних проблем міста. Така форма роботи використовується у тих галузях соціальної сфери, де гострота існуючих проблем максимальна, а участь громадських організацій може бути найбільш ефективною. Положення про соціальне замовлення в Славутичі та програму його впровадження на 2005-2006 роки затверджено міською радою, яка передбачила у 2006 р. кошти місцевого бюджету для її реалізації. Ці документи були розроблені за активної участі фахівців Центру розвитку громади, які співпрацювали з МТП.

▲ **Міський голова Володимир Удовиченко й голова Центру розвитку громади Віктор Одинця уважно слухають, як лідер українського жіночого руху Валентина Довженко відкриває пленарне засідання**

Першими проектами соціального замовлення, про які ми вже розповідали на шпальтах нашого журналу, стали профілактика алкоголізму, наркоманії, тютюнопаління та СНІДу серед молоді та поліпшення екологічного стану рекреаційної зони міста. Кошти для їх реалізації були виділені з міського бюджету та бюджету Центру розвитку громади.

Слід підкреслити, що впровадження соціального замовлення також здійснюється у рамках

проекту "Розвиток потенціалу громади Славутича", що реалізується спільно з МТП Великобританії.

Центр розвитку громади Славутича завжди відкритий для спілкування. Пишіть нам, будь ласка, з усіх куточків світу: вул. Героїв Дніпра, 2, офіс 5, м. Славутич Київської обл., Україна, 07100; тел./факс +38 04479 3 00 38; e-mail: crg@smn.com.ua

▼ **"Славутичка молодь за здоровий спосіб життя." Ця акція організована Центром розвитку громади**

ЗАГАЛЬНЕ МАЙБУТНЄ ТРЬОХ МІСТ

Долі великих промислових підприємств і їхніх міст-супутників тісно пов'язані. Будь-які зміни їм доводиться переживати разом. Закриття головного виробництва створює для таких містечок чималі переponsи, подолання яких вимагає неабияких зусиль. І український Славутич, і болгарський Козлодуй, і литовський Вісагінас не стали виключенням. Тому важливо скористатися досвідом тих, хто з подібними завданнями успішно справляється.

5–7 жовтня 2005 року в м. Козлодуй відбулася друга конференція "Виведення з експлуатації: соціальні й економічні зміни", організована Міністерством торгівлі та промисловості Великобританії (МТП). Вперше таку конференцію зібрали в 2004 р. у Литві, третю, підсумкову, планується провести у квітні 2007 р. у Славутичі. Ідея конференції незмінна — допомогти монопрофільним містам подолати економічні та соціальні наслідки втрати містоутворюючого підприємства. Соціальні програми МТП, реалізовані в цих трьох країнах, присвячені саме цій меті.

Учасники минулої конференції з Росії, Болгарії, Великобританії, Словаччини, Литви, України та Європейського Союзу вели дискусії щодо різних аспектів виведення з експлуатації енергоблоків АЕС, розвитку потенціалу місцевих жителів і впровадження соціальних програм, реалізованих за підтримки уряду.

Закриття атомних блоків було нелегким рішенням для Болгарії. Втім, таким же для України було рішення про дострокове закриття Чорнобильської АЕС. Козлодуйська атомна — основне джерело фінансових надходжень не тільки до бюджету міста, але й країни. Директор атомної станції та мер Козлодую говорили про високий рівень безпеки атомних блоків станції та про те, яких труднощів зазнає місто після того, як Болгарія виконає взяті зобов'язання.

Славутицька делегація взяла активну участь у конференції, і досвід славутчан, як і завжди, викликав великий інтерес. Представники Чорнобильського центру Євген Гарін та Олена Ладіжева поділилися досвідом створення в Центрі робочих місць, у тому числі — для персоналу Чорнобильської АЕС; розповіли, якими шляхами досягається фінансова незалежність організації, що була створена й працювала перші роки винятково завдяки міжнародній технічній допомозі.

Роботу соціальної секції конференції очолив Віктор Одиниця, голова Центру розвитку громади м. Славутича. На секції презентовано досвід впровадження в Славутичі механізму соціального замовлення, роботи кредитного союзу, залучення громадських організацій до життя міста. Цікаво, що в Славутичі зареєстровано близько 100 неурядових організацій, з яких більше 20 — активно діючих. У Козлодуйі ж їх існує тільки три, одна з яких здійснює проекти в рамках програм МТП і

опікується соціальною сферою національних меншин, навчанням їх грамоті, організацією дозвілля.

Колеги з Литви представили результати комплексного соціально-економічного моніторингу у Вісагінасі. Він дозволяє відслідковувати й аналізувати всі зміни, що відбуваються в економічному й соціальному житті міста після закриття атомної електростанції, а саме: у демографічній ситуації, структурі господарства, економічній активності жителів, а також їхньому психологічному стані.

Під час конференції у Козлодуйі відкрито міський бізнес-центр, що стало важливим кроком на шляху підтримки розвитку малого бізнесу. У цей же день три Агентства з розвитку бізнесу — Славутича, Вісагінаса та Козлодую — підписали Меморандум про співробітництво. Це вселяє впевненість, що й по закінченні реалізації програм МТП ці міста будуть продовжувати разом вирішувати загальні проблеми й розвивати партнерські відносини.

На майданчику АЕС "Козлодуй" розміщено шість енергоблоків радянського зразка (4 реактори типу ВВЕР-440 і 2 — типу ВВЕР-1000). Восени 1999 року в Софії підписано меморандум між Європейським Союзом і Болгарією, яким передбачалося закриття першого-четвертого блоків Козлодуйської АЕС. Перший і другий блоки зупинено у грудні 2002 року. Решта продовжує працювати.

Ми продовжуємо знайомити Вас із громадськими організаціями Славутича. У минулому випуску журналу ми писали про міський центр роботи з жінками. Сьогодні хочемо розповісти про молодь міста, яка небайдужа до його долі, а значить — і до свого власного майбутнього.

Понад 80 активних молодих людей Славутича збирала громадська організація "Українська соціал-демократична молодь" (УСДМ), девіз якої "З людьми та для людей!"

Для цих юнаків та дівчат слова "свобода", "демократія", "соціальний захист" мають конкретний зміст. Перед ними вже давно не стоїть проблема самореалізації, тому що вони зайняті потрібною й корисною справою. Судіть самі. Славутичська молодь давно й впевнено посідає помітне місце в міській системі самоврядування й бере активну участь у вирішенні багатьох соціальних проблем. Юнаки та дівчата цієї спілки входять до складу Молодіжної Ради міста, де вони вчаться приймати важливі управлінські рішення, брати на себе відповідальність за вирішення міських проблем.

▲ Діти міста взяли активну участь в акції "Квартальне питання"

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛАВУТИЧА. МОЛОДІЖНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Члени УСДМ:

— Провели для молоді міста велику кількість заходів, що мають навчальну, культурну та соціальну спрямованість.

— Організували для студентів Славутича багаторівневий тренінг на базі сучасного міського інформаційного центру, створеного за підтримки Всесвітнього центру ОРТ — освітньої організації, що є однією з найбільших громадських організацій світу.

— Організували курси з перукарського мистецтва для школярів міста.

— Позналили славутчан з творчістю земляка — чернігівського художника Л. Могучова.

— Взяли участь у розробці проекту щодо профілактики серед молоді алкоголізму, наркоманії, тютюнопаління та СНІДУ, який став переможцем міського конкурсу громадських ініціатив.

— Провели низку спортивних заходів для мешканців Славутича.

Саме ця громадська організація стала ініціатором акції з благоустрою міста власними силами. Хлопці допомогли облаштувати ігровий майданчик в дитячому будинку, упорядкували парк в одному з міських кварталів, зону відпочинку навколо міста, провели акцію "Квартальне питання" у декількох славутичських дворах. А скільки проведено спортивних заходів для молоді!

Поступово впродовж 2 років молодіжне об'єднання стало незмінним учасником багатьох міських заходів: конференцій і семінарів, благодійних акцій,

концертів, конкурсів, фестивалів. Молоді люди тісно співпрацюють не тільки з міською владою, але й з іншими громадськими організаціями міста.

"Ми хочемо й будемо жити в найкращому місті України!", — говорить славутичська молодь та робить усе для досягнення своєї мети.

Усіх, хто думає так само, зрозуміють за адресою молодіжної спілки:

вул. 77-ї Гвардійської Дивізії, 1, кімната 109, м. Славутич Київської обл., 07100, тел. + 38 04479 2 35 72, e-mail: mcd-1@yandex.ru

Голова організації — Дмитро Величковський

▼ Робота кипить. Хлопці облаштовують ігровий майданчик в дитячому будинку

◀ "Наші бізнес-консультанти відкриті для співробітництва й передачі досвіду", говорить директор Агентства з розвитку бізнесу Лариса Никитенко

Сьогодні, коли в Україні фактично оголошено мораторій на функціонування спеціальних економічних зон (СЕЗ) і ще не повністю визначено їхню подальшу долю, підприємницька активність в Славутичі набирає обертів. Її пік прийшовся на період активної діяльності СЕЗ, адже саме зовнішні, а не внутрішні інвестори вкладають більшу частину коштів у розвиток славутицьких підприємств і вони, звісно, зацікавлені у збереженні певних пільг, які надає статус СЕЗ.

Надійним помічником для інвесторів і організацій, які бажають будувати цивілізований бізнес та створювати комерційні підприємства в місті чорнобильських енергетиків, стало Агентство з розвитку бізнесу (АРБ), створене за підтримки Міністерства торгівлі та промисловості (МТП) Великої Британії. Не секрет, що міжнародна підтримка, яка надається Славутичу у сфері соціально-економічних перетворень, значно активізувала роботу АРБ з підприємцями, розширила його організаційні та професійні можливості, допомогла стати одним з найбільш конкурентоспроможних на ринку вітчизняних консалтингових послуг.

ВІД МАЛОЇ СПРАВИ – ДО ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ

"Прорив" для Славутича

Восени минулого року під егідою АРБ у Славутичі стартував третій проект МТП під назвою "Пом'якшення соціальних наслідків зняття ЧАЕС з експлуатації. Вивчення потенціалу для збільшення економічної активності в секторі малого та середнього бізнесу шляхом надання консалтингової підтримки". Основна ідея проекту – допомогти представникам малого бізнесу стати на шлях розширення свої діяльності та, відповідно, збільшити свій внесок в економічний розвиток міста.

Для участі у новому проекті обрано чотири славутицьких підприємства різного профілю.

– Першим завданням є розширення виробничої діяльності підприємства, яке спеціалізується на художньому оформленні скляного і керамічного фірмового посуду.

– Серйозної реорганізації та оновлення в рамках проекту потребує сфера поводження з побутовими відходами. Попри те, що протягом 18 років Славутич залишається чи не найчистішим містом в Україні, проблеми в сфері утилізації та переробки побутових відходів все ж-таки існують.

– Третій напрямок проектною підтримки – розширення сфери комунальних послуг, які надає приватне мале підприємство. Окрім обслуговування житлових будинків і прибудинкових територій воно планує освоїти також будівельні послуги, зокрема ремонт квартир, реставрацію вікон тощо.

– І, нарешті, до проекту буде залучено підприємство торгівельної сфери, яке і раніше активно співпрацювало з АРБ щодо розвитку діяльності в цьому напрямку.

"Згадані підприємства були обрані не випадково, а на підставі ретельного соціально-економічного аналізу різних галузей бізнесу в місті, – говорить директор АРБ Лариса Никитенко. – Саме ці галузі останнім часом демонструють стійку динаміку розвитку, а відтак підприємства, які в них працюють, мають вагомий потенціал для розширення діяльності. З вересня по грудень минулого року ми реалізували перший етап проекту, протягом якого не тільки визначили підприємства-переможців, але й розробили для них програми розвитку. З січня 2006 року почався етап надання цим підприємствам консалтингових послуг.

Ми надаємо нашим клієнтам повний спектр підтримки, починаючи з добору приміщень для розширення виробництва і закінчуючи фінансовим аналізом їхньої діяльності.

Ретельно відпрацьовуємо всі потенційні можливості, щоб обрати єдино правильну стратегію подальших дій для кожного конкретного підприємства. Ми докладемо всіх зусиль, аби ці підприємства швидше досягли нового статусу. Але це не означає, що ми залишаємо поза увагою інших підприємців – їм, як і раніше, надаємо консалтингову допомогу на безоплатній основі. Зараз в рамках проекту працюємо над залученням до Славутича інвестицій на модернізацію сфери поводження з побутовим сміттям і впровадження системи його сортування і переробки. Вже є підприємство, готове взятися за цю нову справу, придбати устаткування. Частину коштів для цього ми маємо, іншу ще належить відшукати, відпрацьовуючи всі можливі схеми інвестування чи кредитування”.

АРБ Славутича – всеукраїнський консультант

АРБ Славутича – одне з кращих і найуспішніших в Україні. Кожного року тут освоюють два – три

нових види послуг для підприємців. За вісім років своєї діяльності АРБ взяло участь у розробці та реалізації 17 вітчизняних і міжнародних проектів соціально-економічного розвитку регіону. Послугами бізнес-інкубатору, що є складовою частиною АРБ, скористалося вже 86 підприємств, за його підтримки створено 336 нових робочих місць! Нині в АРБ обслуговуються 38 підприємств, що тільки-но починають свою діяльність. Вагома практика міжнародного співробітництва та високий рівень консалтингової підтримки, яку надає славутицьке АРБ, викликають попит на ці послуги не лише у місцевих підприємців, аде проблема відсутності високопрофесійних консультантів актуальна для всього українського підприємництва. На жаль, інші міста України не можуть розраховувати на таку донорську допомогу, яку отримує Славутич, зважаючи на його специфічний статус, пов'язаний із соціально-економічними проблемами закриття Чорнобильської АЕС.

Славутицькі консультанти завжди відкриті для ділового спілкування і передачі досвіду. Їх часто запрошуюють у сусідню Чернігівську область для проведення тренінгів, розробки бізнес-планів та іншої документації. Представники проекту Агентства міжнародного розвитку США "Економічний розвиток міст" обрали АРБ Славутича регіональним тренінговим центром для вісьмох областей України. Спеціаліст агентства Ірина Карасьова працює всеукраїнським консультантом з розробки стратегічного плану розвитку міста Ніжина, а Лариса Никитенко нещодавно презентувала діяльність славутицького бізнес-інкубатора севастопольським колегам. Замовлення на послуги надходять і з інших регіонів країни, зокрема, зі столиці. Сьогодні у Славутичі взялися за конструктивну ідею організації всеукраїнської Базис стажувань для бізнес-консультантів.

Сподіваємося, що в недалекому майбутньому вона, як і всі починання АРБ, буде з успіхом реалізована.

*Одне з виробничих приміщень
ТОВ "Кронпак" – підприємства
спеціальної економічної зони
м. Славутича*

2006
September 27-29

CHORNOBYL
center

2006
September 27-29

"Radioecology of Chernobyl zone"

International Scientific Workshop

Международный научный семинар "Радиоэкология Чернобыльской зоны" 27-29 сентября 2006 г., Славутич

Організатори: Чорнобильський центр з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології за підтримки Міжнародного союзу радіоекологів та Адміністрації зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Тематика:

- радіоекологічні та радіобіологічні аспекти Чорнобильської зони;
- радіоекологічні проблеми поводження з РАВ в Чорнобильській зоні та на Україні в цілому;
- автореабілітаційні процеси в екосистемах Чорнобильської зони: підсумки досліджень та завдання;
- аналітична підтримка радіоекологічних досліджень. Методики, моделі, програмне забезпечення, обладнання.

Переписку з оргкомітетом здійснювати через секретаря Світлану Линкевич за адресою: а/с 151, м. Славутич, Київської обл., 07100, Україна; тел./факс: +38 (04479) 2-82-60, E-mail: inform@chornobyl.net